

Lise Öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılıkları ile Sosyal Kaygı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Bağlamında İncelenmesi: Karabağlar Örneği

Investigation of Smartphone Addiction and Social Anxiety Levels of High School Students in The Context of Various Variables: the Case of Karabağlar

ÖZET

Lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılıkları ile sosyal kaygıları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan bu çalışmanın evrenini İzmir ili Karabağlar ilçesinde kamu orta öğretim kurumlarında eğitim gören öğrenciler, örneklemini ise evren içinden basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile belirlenmiş 237 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilmiş Demografik Bilgi Formu ile Şata ve arkadaşları (2016) tarafından uyarlama çalışması yapılan Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği ve Aydın ve Tekinsav Sütcü (2007) tarafından geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan Ergenler için Sosyal Kaygı Ölçeği kullanılmıştır. Veri toplama araçları kullanılmadan önce sorumlu yazarlardan ve veri toplama aşamasında öğrenci velilerinden izin alınmıştır. Elde edilen veriler SPSS programı ile analiz edilmiştir. Bulgulardan hareketle ulaşılan sonuçlar şunlardır: Öğrencilerin akıllı telefon bağımlılıklarının “kısmen katılıyorum”; sosyal kaygılarının ise “nadiren” düzeyinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin akıllı telefon bağımlılıkları ile sosyal kaygıları arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki bulunmaktadır. Öğrencilerin cinsiyet ve kardeşe sahip olma değişkenleri onların akıllı telefon bağımlılık ve sosyal kaygı düzeylerinde anlamlı bir farklılık oluşturmazken, sınıf düzeyi ve akıllı telefonları ile geçirdikleri süre (günlük) değişkenlerinin anlamlı farklılıklar oluşturduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bağımlılık, Kaygı, Teknoloji

ABSTRACT

The universe of this study, which aims to examine the relationship between smartphone addiction and social anxiety of high school students, consists of students studying in public secondary education institutions in Karabağlar district of İzmir province, and its sample is 237 students determined by a simple non-selective sampling method from across the universe. Dec. The Demographic Information Form developed by the researchers and the Smartphone Addiction Scale, an adaptation study conducted by Şata et al. (2016) and the Social Anxiety Scale for Adolescents, a validity and reliability study conducted by Aydın and Tekinsav Sütcü (2007), were used as a data collection tool. Permission was obtained from the responsible authors and student parents during the data collection phase before the data collection tools were used. The obtained data were analyzed with the SPSS program. The conclusions reached based on the findings are as follows: it was concluded that the smartphone addictions of the students were at the level of “partially agree”; their social anxieties were at the level of “rarely”. There is a Decently positive relationship between students' smartphone addiction and their social anxiety. While the gender and sibling ownership variables of the students did not create a significant difference in their smartphone addiction and social anxiety levels, the results were reached that the classroom level and the time they spent with their smartphones (daily) created significant differences.

Keywords: Addiction, Anxiety, Technology

GİRİŞ

Akıllı Telefon Bağımlılığı

Teknolojinin oldukça ilerlemesi ile cep telefonları ve özellikle akıllı telefonlar hayatımızın tam ortasına yerleşmiştir. Arama ve mesaj gönderme fonksiyonları haricinde insanlar akıllı telefonlarıyla fotoğraf ve video çekmenin yanında bunları sosyal ağlarda paylaşabilme, şubeye giderek yapabildiği banka işlemlerini ise telefonlarına indirdiği banka uygulamaları ile bankaya gitmelerine gerek kalmadan gerçekleştirebiliyor, alışveriş yapabiliyor, film izleyip oyun oynuyor hale gelmiştir (Eni, 2017). Akıllı cep telefonlarının hayatı bu kadar kolaylaştırması ise onu kullanım yaşını oldukça düşürmüştür. Akıllı cep telefonu kullanım yaşının oldukça düşmesi ile yaş oldukça küçük bu bireylerin ekran kullanımı sıklık ve sürelerini kontrol edememeleri bu davranışlarının bir

Necdet Uçan¹
Ömer Savaş²
Tülay Sakallı³

How to Cite This Article

Uçan, N., Savaş, Ö. & Sakallı, T. (2023). “Lise Öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılıkları ile Sosyal Kaygı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Bağlamında İncelenmesi: Karabağlar Örneği” International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:110; pp:6425-6439. DOI:

<http://dx.doi.org/10.29228/sss.69031>

Arrival: 21 January 2023

Published: 30 April 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Müdür Yardımcısı, MEB, İzmir, Türkiye. ORCID: 0009-0007-2960-7163

² Müdür, MEB, İzmir, Türkiye. ORCID: 0009-0004-2544-1811

³Müdür Yardımcısı, MEB, İzmir, Türkiye. ORCID: 0009-0008-4182-2015

bağımlılığa dönüşmesi ile sonuçlanmaktadır. (Çakır ve Oğuz, 2017). Sadece iletişim amacıyla kullanılmaktan çıkan cep telefonları ve akıllı cep telefonları için geliştirilen mobil uygulamalar “mobil yaşam” kavramını ortaya çıkarmış ve gençlerin mobil yaşama oldukça adapte olmaları ile bu konu araştırılması gereken konulardan birisi haline almıştır (Tekin, 2012). Tekin (2012) ihtiyacı olmayan özelliklerle donatılmış akıllı cep telefonu kullanmanın insanlar arasında sosyal statü ve saygınlık göstergesi olarak algılandığını ifade etmektedir. Adalı Aydın (2018) ise bu durumu “hangi sınıftan olursa olsun insanların kaşığı vardır ancak metal kaşık tüketim için altın kaşık gösterişçi tüketime aittir. Aynı şey cep telefonları için de geçerlidir.” şeklinde ifade etmektedir. Lise öğrencilerinin yaş itibarıyla ergenlik döneminde olmaları ile ergen benmerkezciliği etkisiyle, ihtiyacı olmayan özelliklerle dolu son model akıllı cep telefonlarına sahip olma istekleri artmaktadır (Altundağ, 2016). Ergenlik döneminde bireylerin kendisi gibi düşünen bireylerle iletişim kurma isteği artmakta ve bu durum ergenleri sanal ortamlara itmektir (Karaca, 2007).

Ögel (2001) bağımlılığı “kişinin defalarca bırakmayı denemesine karşın başarılı olamaması, bağımlı olduğu maddeyi kullanmadığında yoksunluk belirtileri göstermesi, kendisine iyi gelmediğini bildiği halde onu kullanmaya devam etmesi ve zaman içerisinde kullanım dozunu artırması” olarak tanımlamaktadır. Daha önceli sayılarında bağımlılık olarak ele alınmayan cep telefonu, oyun ve internetin 5. Ruhsal Bozuklukların Tanımsal ve Sayısal El Kitabı (DSM)’nda bağımlılık türü olarak yer almaktadır (Süler, 2016). Gelişen teknolojinin bağımlılık kavramını da yeniden tanımladığı ve madde bağımlılığı sınırını aşarak artık cep telefonu ve interneti de kapsadığı görülmektedir (Hayırcı, 2019). Akıllı telefon bağımlılığı içerisinde kimyasal maddeler barındırmamasına rağmen kişinin yoksun kaldığı durumlarda olumsuzluklar yaşadığı bir davranışsal bağımlılık çeşididir (Minaz ve Çetinkaya Bozkurt, 2017). Meral (2017) bağımlılığı tedavi edebilmek için öncelikle tanı konulması gerektiği ve onu tetikleyen/etkileyen etmenlerin belirlenmesi gerektiğini belirtmekte ancak böylece tedavi süreci oluşturularak hastalığın nüksetmesinin önlenebileceğini belirtmektedir. Şata ve arkadaşları (2016) akıllı telefonların kullanımında aşırıya kaçan bireylerin sosyalleştiği düşünülürken aslında sosyal yaşamda bireyselleştiklerini ifade ederken Davis (2001) akıllı telefon bağımlılığını bilişsel davranışçı modelde temellendirerek öz-kontrol eksikliği, yüksek doyum ve haz arama ile yalnızlık ve stres etken faktörleri ile açıklanabileceğini ifade etmektedir.

İnsanların akıllı telefonlarına ulaşamama ve kaybetme korkusu yaşadığı zaman bu durum bazı psikolojik problemlere yol açabilmektedir (Öz, 2018). Ergenlerin %76’sı cep telefonlarından mahrum kalma korkusu yaşamaktadır (Hayırcı, 2019). Mobil telefonlar toplantılarda, iş görüşmelerinde veya özel görüşmelerde kullanılsa da bu kullanım kişiler arası ilişkilere zarar vermektedir. Tekin (2012) Amerika ve Hong Kong’da gerçekleştirilen bazı çalışmalar neticesinde bazı mekanlarda mobil telefon kullanımının sınırlandırmış olduğunu ve mobil telefon kullanımını için özel alanlar oluşturulduğunu belirtmektedir.

Sosyal Kaygı

Kişilikte meydana gelen çatışmalar sonucunda ortaya çıkan ‘kaygı’ aslında insanın dünyaya geldiği andan itibaren onda var olan ve normal düzeyde olduğu müddetçe insanın sağlıklı yaşamasına destek olan bir duygu durumudur (Koçak, 2001). Normal düzeydeki kaygı kişinin hedeflerine ulaşmak için çıktığı yolda karşısına çıkabilecek engel ve tehlikelere karşı onu uyarmakta, gereken önlemleri alarak daha yaratıcı ve üretici olmasına yardım etmektedir. Normal düzeyde kaygı, kişinin performansını arttırabilmekte ve onu sürece güdüleyebilmektedir (Işık, 1996; akt. Koçak, 2001). Önemli sosyal aktivitelerde bulunan insanların o an için kaygı yaşamaları oldukça normal kabul edilmektedir. Örneğin iş görüşmesinde soruları cevaplayan bir kişi ile topluluk önünde konuşma yapacak kişinin o an için kaygı duyması ve gergin olması hoş karşılanabilecek ve anlaşılabilir bir durumdur (Göktürk Gök ve İnöz, 2022). Bu tür anlık gerginliklerde genellikle el terlemesi, ses titremesi, yüz kızarması ve kalp atışının hızlanması gibi bedensel semptomlar gözlenmektedir (Tektaş, 2014). İnsanların odak noktası olmaktan ve kişinin olumsuzluk yaşadığı halde karşısındaki kitle tarafından olumsuz yargılanabileceği korkusundan kaynaklanan bu gerginlik ve kaygı durumu bazı kişilerde önemli işlev eksikliklerine neden olabilmekte ve sosyal kaygı olarak karşımıza çıkabilmektedir (Kermen, Tosun ve Doğan, 2016).

İlk kez 1980 yılında DSM-III’te “insanın farklı değişkenleri olan bir durumdan ve/veya başkaları tarafından değerlendirilecek her şeyden korkması, rezil olacağı konusunda sürekli tedirgin hissetmesi” olarak tanım bulan sosyal kaygı kavramı DSM IV’te “kişinin tanıdığı veya tanımadığı insanların gözlerinin üzerinde olduğunu düşünerek gerçekleştirdiği eylemlere dair korku duyması ve tedirgin hissetmesi” olarak tanımlanmıştır (1994; akt. Hayırcı, 2019). Terim olarak ilk kez 1903 yılında Janet tarafından kullanılan sosyal kaygıyı Amerikan Psikiyatri Birliği (2000) kişilerin utangaç olabilecekleri sosyal ortamlarda kendilerini rahat hissetmeme, yine utanç kaynaklı kendisinin olumsuz değerlendirilme ihtimaline karşılık gerginlik duyma durumu olarak tanımlamaktadır. Gümüş (2002) sosyal kaygıyı, kişinin sosyal ortamlarda kötü hallere düşeceği ve çevresince olumsuz algılanacağı konusundaki önyargılara kapılarak kendisini huzursuz hissetmesi olarak tanımlamaktadır. Ergenliğin getirdiği göz önünde olma arzusu ve beğenilerek onaylanma istekleri ile toplumca eleştirilme korkuları çatışmakta ve bu çatışma

ergenlerde kaygıya neden olmaktadır (Koçak, 2001). Kalkan (2008) ergenlik döneminde yaşanan sosyal kaygının oldukça önemli olduğunu ve bu dönemde ergenin yaşadığı sosyal kaygının özelliklerini eğitimcilerin bilmesinin onları anlamak için oldukça önemli bir adımı olduğunu belirtmektedir. Ergenlerde bilişsel değerlendirme boyutunda etkisi oldukça hissedilen ve devamlı halinde gelecek yaşantısında pek çok probleme sebep olabilecek potansiyeli bulunan sosyal kaygı bu dönemde benlik saygısı ve akademik başarıda düşüşle beraber sosyal ve romantik ilişkilerinde de olumsuz etkilere neden olabilmektedir. Sosyal çevrelerde olumsuz durumlar yaşama ihtimaline karşı duyulan yoğun korku olarak tanım bulan bu kaygı bozukluğunda genetik faktörlerin etkisi yanında psikolojik yatkınlıklar ve çevresel faktörler de etkili olmaktadır (Göktürk, 2011). Bayramkaya, Toros ve Özge (2005) ergenin sosyal destekten yoksun olmasının, psikiyatrik tedavi görmesinin ve cinsiyetinin (kadınların aleyhine) sosyal kaygısını arttıracak etmenler olduğunu belirtmektedir. Caplan (2002) sosyal düzeyde kaygı yaşayan kişilerin davranışlarını incelemiş ve bu kişilerde görülen belirtilerin problemleri internet kullanımına neden olduğunu görmüştür. Sosyal ağlarda daha fazla zaman geçiren sosyal kaygılı bireylerin bu pasif sosyal ağ kullanımları onların sosyal kaygısını daha da arttırmaktadır (Shaw ve Gant, 2002). Rauch ve arkadaşları (2014) bunun sebebinin sosyal kaygılı kişilerin yaşadıkları durumun onlara gerçek kişilerle olası bir yüz yüze iletişimde yaşayacakları kaygıyı hatırlatması olduğunu belirtmektedir. Yüz yüze iletişimden kaçınan sosyal kaygılı insanlar genellikle daha güvenilir davranışları sergilemeye yönelmektedir. Erözkan (2009) sosyal kaygılı insanların bel bağladığı en güvenli davranış çeşidinin diğer insanların davranışlarını gözlemlenme ve iletişim kurmama olduğunu belirtmektedir. Sosyal kaygı düzeyi yüksek kişilerin sosyal davranışları hakkında uygun olmayan inançlara sahip olmaları dolayısıyla diğer insanların sebep olabileceği ve kendilerince felaketle sonuçlanacak durumları kendi zihinlerinde abartma eğilimindedirler (Moscovitch, Rodebaugh ve Hesch, 2012). Sosyal kaygı vakalarında merkeze alınan üç unsur; başkalarından gelebilecek hayali değerlendirmeler, kişinin verdiği tepkilerin doğurabileceği hayali olumsuz sonuçlar ve kişinin sınırlılıklarına dair olan inançlarıdır (Leary ve Kowalski, 1995; akt. Karakaş, 2008).

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Gerçekleşen yeniliklere yetişkinlere nazaran daha hızlı adapte olabilen gençlerin mobil cihazları kullanım konusunda da yetişkinlerden daha ileride olduğu söylenebilir (Cheever, Rosen, Carrier ve Chavez, 2014). Bağımlılıkların kişilere pek çok zararı olsa da akıllı telefon bağımlılığının öğrencilerin öğrenim hayatlarına da oldukça zararı bulunmaktadır. Gençler ödevleri ve akademik gelişimleri haricinde günde 3-5 saatlerini akıllı telefonlarında geçirmektedirler. Akıllı telefonların sadece telefonla konuşma ve mesajlaşma özelliği dışında pek çok işlevinin olması beraberinde öğrencilerin derste not tutmak yerine ders notlarının fotoğrafını çekmesi hatta birbirlerine bu fotoğrafları göndermesini getirmiştir (Yılmaz, Şar ve Civan, 2015). Gümüş ve Örgen (2015) akıllı telefonlarının öğrencilerin ders çalıştıkları ortamda bulunmasının bile dikkatlerini olumsuz etkilediğini ifade etmektedir. Aljoma ve arkadaşları (2016) öğrencilerin neredeyse yarısının (% 48) akıllı telefon bağımlısı olduğunu tespit etmiştir. Hayırcı (2019) akıllı telefon bağımlılığı ile ilgili gerçekleştirilen çalışmalarda akıllı telefon kullanımının kişilerin yalnızlık duyguları ile yakından ilişkili olduğu ve sosyal kaygısı yüksek kişilerde daha sık görüldüğü sonucuna ulaşıldığını ifade etmektedir. Genellikle ergenlik döneminde başlayan ve sürekli bir seyre sahip olan sosyal kaygının oluşumunun önlenmesi için tedbirler alınmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Gerçekleştirilen alan yazın taramasında akıllı telefon bağımlılığı ve sosyal kaygı düzeyi arasındaki ilişkiyi lise öğrencileri özelinde inceleyen çalışmaların yeterli ölçüde olmadığı görülmüştür. Bu çalışma ile orta öğretim kurumlarında eğitim gören öğrencilerin akıllı telefon bağımlılık düzeyleri ile sosyal kaygı düzeyleri belirlenecek ve iki değişkenin birbiri ile ilişkisi olup olmadığı belirlenecektir. Araştırma sonuçları doğrultusunda getirilen önerilerle eğitimciler, velilere ve öğrencilere yol gösterilecek olup bu alanda çalışmak isteyen araştırmacılara ise alanyazın ve veri desteği sağlanacaktır.

Lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılıkları ile sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan bu çalışmanın alt amaçları şunlardır:

- Lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılıkları ile sosyal kaygı düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır? Varsa yönü ve derecesi nedir?
- Lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılıkları öğrencinin;
 - ✓ Cinsiyetine,
 - ✓ Sınıf seviyesine,
 - ✓ Akıllı telefonu ile gün içinde geçirdiği süreye,
 - ✓ Kardeş sahibi olup olmama değişkenlerine göre farklılaşma göstermekte midir?
- Lise öğrencilerinin sosyal kaygı düzeyleri öğrencinin;

- ✓ Cinsiyetine,
- ✓ Sınıf seviyesine,
- ✓ Akıllı telefonu ile gün içinde geçirdiği süreye,
- ✓ Kardeş sahibi olup olmama değişkenlerine göre farklılaşma göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Nicel modelde gerçekleştirilen bu çalışma ilişkisel tarama modelinde desenlenmiştir. Tarama modelinde gerçekleştirilen çalışmalarda durumlar ve/veya olaylar var olduğu şekilde betimlenir ve *nedir?* , *neyle ilgilidir?* sorularına cevap aranmaktadır. İlişkisel tarama deseninde ise iki veya daha fazla değişkenin bulunduğu durumlarda değişkenler arasında mevcut değişimin varlığı ve derecesi belirlenmektedir (Karasar, 2007). Araştırmamızda lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılıkları ile sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiler çeşitli değişkenler bağlamında incelemek amaçlandığından ilişkisel tarama deseni kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini İzmir ili Karabağlar ilçesinde kamu orta öğretim kurumlarında eğitim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklemi ise evren içinden basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle belirlenmiş 237 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma için kısıtlı sürede mümkün olan en fazla veriyi toplama amaçlandığından bu yöntem tercih edilmiştir. Basit seçkisiz örneklemede hali hazırdaki ögeler arasından yeter sayıda öge alınarak örneklem belirlenmektedir. Bundan dolayı bu örnekleme çeşidine kolay ulaşılabilir, kazara örnekleme isimleri verildiği de görülmektedir (Baltacı, 2018). Örneklemi oluşturan öğrencilerin demografik değişkenlerine ait bilgiler Tablo 1’de gösterilmiştir:

Tablo 1: Öğrencilerin demografik değişkenlerine ait bilgiler

Çalışma Grubu	Değişken	f	%
Cinsiyet	Kız	30	10
	Erkek	207	90
Sınıf Düzeyi	9. sınıf	57	24,1
	10. sınıf	75	31,6
	11. Sınıf	27	11,4
	12. Sınıf	78	32,9
Akıllı Telefon Kullanım Süresi (Günlük)	1 saatten az	12	5,1
	1-3 saat arası	105	44,3
	3 saatten fazla	120	50,6
Kardeşe Sahiplik Durumu	Yok	48	20,3
	1 kardeşim var	93	39,2
	1’den fazla kardeşe sahibim	96	40,5

Tablo 1’de bulunan verilere göre araştırmanın örneklemini oluşturan öğrencilerin 30’unu kız 207’sini erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Öğrencilerden 57’si 9. sınıf öğrencisiyken 75’i 10. sınıf, 27’si 11. sınıf ve 78’i 12. Sınıfta eğitim görmektedir. Öğrencilerden 12’si akıllı telefonuyla bir günde 1 saatten az zaman geçirirken 105’i 1 ile 3 saat arası, 120’sinin ise akıllı telefonuyla 3 saatten fazla zaman geçirdiği görülmektedir. 48 öğrenci tek çocukken 93 öğrencinin tek kardeşi vardır, 96 öğrencinin ise 1’den fazla kardeşi olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın amacına ulaşmak için gereken verilere ulaşmak adına araştırmacılar tarafından geliştirilen Demografik Bilgi Formu yanında Şata ve arkadaşları (2016) tarafından uyarılma çalışması yapılan Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği ve Aydın ve Tekinsav Sütcü (2007) tarafından geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan Ergenler için Sosyal Kaygı Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma için gereken veriler toplanmadan önce araştırmacılar tarafından gerekli izinler alınmıştır. Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği 6 faktörlüdür ve 33 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin alt faktörleri sırasıyla Gündelik Yaşam Bozuklukları, Olumlu Beklenti, Yoksunluk Hissi, Sanal Yönelimli İlişki, Aşırı Kullanım ve Dayanma’dır. Ölçek geneli Cronbach Alpha (α) değeri ,97’dir. Ergenler için Sosyal Kaygı Ölçeği ise 3 faktörlü olmakla beraber 18 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin alt faktörleri sırasıyla Olumsuz Değerlendirilme Korkusu, Genel Durumlarda Sosyal Kaçınma ve Huzursuzluk Duyuma ve Yeni Durumlarda Sosyal Kaçınma ve Huzursuzluk Duyuma’dır. Ölçek geneli Cronbach Alpha (α) değeri ,88’dir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için öğrencilere uygulanacak ölçme araçları öğrencilere internet üzerinden form toplamaya yarayan uygulamalar ile ulaştırılmış ve araştırmanın verileri toplanmıştır. İnternet üzerinden veri toplamanın öğrenciler için de araştırmacılar için de en ekonomik yöntem olduğu düşünüldüğünden bu yöntem tercih edilmiştir. Araştırma verilerinin zamandan ve mekândan bağımsız olan internet üzerinden toplanması ile daha çok öğrenciye ulaşılabilirdiği düşünülmektedir.

Araştırmada kullanılan ölçeklerin amaca hizmet edip etmediğini belirlemek adına ölçeklerin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayıları hesaplanmış ve Tablo 2’de sunulmuştur:

Tablo 2: Cronbach Alpha Değerleri

Ölçek	Cronbach Alpha Değeri (α)
Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği	,95
Sosyal Kaygı Ölçeği	,92

Tablo 2 incelendiğinde araştırma verilerine ait Cronbach Alpha değerlerinin Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği için (α)= ,95; Sosyal Kaygı Ölçeği için ise (α) = ,92 olduğu görülmektedir. Ölçeklerin amaca hizmet ettiği söylenebilir.

Araştırma için toplanan veriler üzerinde hiçbir değişiklik yapılmadan SPSS programı ile analiz edilmek üzere kodlanmış ve hangi analizlerin gerçekleştirileceğini belirlemek için Normallik Testine tabii tutulmuştur. Araştırma verilerinin Normallik Testi sonuçları Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3: Ölçeklere Ait Normallik Testi Sonuçları

Ölçek	Çarpıklık	Basıklık
Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği	,44	-,31
Sosyal Kaygı Ölçeği	1,01	1,02

Tablo 3 incelendiğinde Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği’nin çarpıklık değerinin ,44 ve basıklık değerinin -,31; Sosyal Kaygı Ölçeği’nin ise çarpıklık değerinin 1,01 ve basıklık değerinin 1,02 olduğu görülmektedir. Normallik Testi sonucu ulaşılan çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1,5 ile +1,5 değer aralığında olması Tabachnick ve Fidell (2007)’e göre verilerin normal dağılıma sahip olduğunu göstermektedir. Bu bilgi ışığında normal dağılıma sahip kabul edilen araştırma verileri üzerinde iki faktörlü değişkenler için t-Testi, iki faktörden fazla değişkenler için ise Anova Analizi gerçekleştirilmiştir. Ayrıca akıllı telefon bağımlılığı ve sosyal kaygı arasındaki ilişkiyi belirlemek için ise Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR

Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılıkları ve Sosyal Kaygı Düzeylerine Dair Bulgular

Öğrencilerin araştırmanın veri toplama araçlarında bulunan ölçek sorularına vermiş oldukları yanıtlardan elde edilen araştırma verileri ile hesaplanan akıllı telefon bağımlılıkları ve sosyal kaygı düzeylerine dair bulgular Tablo 4 ve Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 4: Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği ve Ölçek Alt Ölçek Düzeyleri

Ölçek	N	\bar{x}	Sd
Akıllı Telefon Bağımlılığı	237	3,05	1,01
Günlük Yaşam Bozuklukları	237	2,74	1,02
Olumlu Beklenti	237	3,42	1,21
Yoksunluk Hissi	237	2,99	1,30
Sanal Yönelimli İlişki	237	2,76	1,14
Aşırı Kullanım	237	3,42	1,23
Dayanma	237	2,84	1,43

Tablo 4 incelendiğinde öğrencilerin akıllı telefon bağımlılık ortalamalarının (\bar{x})=3,05 olduğu görülmektedir. Ölçeğin alt boyutlarında ise Günlük Yaşam Bozuklukları alt boyutu için (\bar{x})=2,74; Olumlu Beklenti alt boyutu için (\bar{x})=3,42; Yoksunluk Hissi alt boyutu için (\bar{x})=2,99; Sanal Yönelimli İlişki alt boyutu için (\bar{x})=2,76; Aşırı Kullanım alt boyutu için (\bar{x})=3,42 ve Dayanma alt boyutu için (\bar{x})=2,84 ortalamaya sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 5: Öğrencilerin Sosyal Kaygı Ölçeği ve Ölçek Alt Ölçek Düzeyleri

Ölçek	N	\bar{x}	Sd
Sosyal Kaygı	237	2,28	,83
Olumsuz Değerlendirilme Korkusu (ODK)	237	2,13	,99
Genel Durumlarda Sosyal Kaçınma ve Huzursuzluk Duyuma (G-SKHD)	237	2,10	,93
Yeni Durumlarda Sosyal Kaçınma ve Huzursuzluk Duyuma (Y-SKHD)	237	2,60	,92

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin sosyal kaygı ortalamalarının (\bar{x})=2,28 olduğu görülmektedir. Ölçeğin alt boyutlarında ise Olumsuz Değerlendirilme Korkusu (ODK) alt boyutu için (\bar{x})= 2,13; Genel Durumlarda Sosyal Kaçınma ve Huzursuzluk Duyuma (G-SKHD) alt boyutu için (\bar{x})=2,10 ve Yeni Durumlarda Sosyal Kaçınma ve Huzursuzluk Duyuma (Y-SKHD) alt boyutu için (\bar{x})=2,60 ortalamaya sahip oldukları görülmektedir.

Öğrencilerin Cinsiyetinin Akıllı Telefon Bağımlılıklarına ve Sosyal Kaygı Düzeylerine Etkisine Dair Bulgular

Öğrencilerin cinsiyetinin onların akıllı telefon bağımlılığı ve sosyal kaygı düzeylerine etki edip etmediğini belirlemek adına araştırma verilerine uygulanan t-Testi sonuçları Tablo 6 ve Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 6: Öğrencilerin cinsiyetinin akıllı telefon bağımlılık düzeylerine etkisini incelemek adına gerçekleştirilen t-Testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	n	\bar{x}	Sd	t	df	p
Akıllı Telefon Bağımlılığı	Kız	30	2,97	,82	-,27	77	,79
	Erkek	207	3,06	1,03			
Gündelik Yaşam Bozuklukları	Kız	30	2,68	,64	-,21	77	,83
	Erkek	207	2,75	1,07			
Olumlu Beklenti	Kız	30	3,10	,86	-,90	77	,37
	Erkek	207	3,47	1,25			
Yoksunluk Hissi	Kız	30	2,97	1,37	-,05	77	,96
	Erkek	207	2,99	1,30			
Sanal Yönelimli İlişki	Kız	30	2,80	1,00	,11	77	,91
	Erkek	207	2,76	1,16			
Aşırı Kullanım	Kız	30	3,25	1,07	-46,	77	,65
	Erkek	207	3,44	1,25			
Dayanma	Kız	30	3,10	1,52	,60	77	,55
	Erkek	207	2,81	1,42			

Tablo 6 incelendiğinde öğrencilerin cinsiyet değişkeninin onların akıllı telefon bağımlılık düzeylerinde istatistiki olarak anlamlı farklılaşmalara neden olmadığı görülmektedir. ($p>,05$). Tablodan hareketle kız ve erkek öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeylerinin ölçek genelinde ve tüm alt boyutlarında birbirine benzediği söylenebilir.

Tablo 7: Öğrencilerin cinsiyetinin sosyal kaygı düzeylerine etkisini incelemek adına gerçekleştirilen t-Testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	n	\bar{x}	Sd	t	df	p
Sosyal Kaygı	Kız	30	2,26	,65	-,08	77	,94
	Erkek	207	2,28	,86			
Olumsuz Değerlendirilme Korkusu (ODK)	Kız	30	2,21	,88	,28	77	,78
	Erkek	207	2,12	1,01			
Genel Durumlarda Sosyal Kaçınma ve Huzursuzluk Duyuma (G-SKHD)	Kız	30	2,00	,71	,38	77	,71
	Erkek	207	2,12	,96			
Yeni Durumlarda Sosyal Kaçınma ve Huzursuzluk Duyuma (Y-SKHD)	Kız	30	2,53	,69	-,26	77	,80
	Erkek	207	2,61	,95			

Tablo 7 incelendiğinde öğrencilerin cinsiyet değişkeninin onların sosyal kaygı düzeylerinde istatistiki olarak anlamlı farklılaşmalara neden olmadığı görülmektedir ($p>,05$). Tablodan hareketle kız ve erkek öğrencilerin sosyal kaygı düzeylerinin ölçek genelinde ve tüm alt boyutlarında birbirine benzediği söylenebilir.

Öğrencilerin Sınıf Düzeyinin Akıllı Telefon Bağımlılıklarına ve Sosyal Kaygı Düzeylerine Etkisine Dair Bulgular

Öğrencilerin sınıf düzeyinin onların akıllı telefon bağımlılığı ve sosyal kaygı düzeylerine etki edip etmediğini belirlemek adına araştırma verilerine uygulanan ANOVA Analizi sonuçları Tablo 8ve Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 8: Öğrencilerin sınıf düzeylerinin akıllı telefon bağımlılık düzeylerine etkisini incelemek adına gerçekleştirilen ANOVA Analizi Sonuçları

N, \bar{x} ve SS değerleri		ANOVA Analizi Sonuçları								
Puan	Sınıf Düzeyi	N	\bar{x}	Sd	Var. K.	KT	df	KO	F	p
Akıllı Telefon Bağımlılığı	9	57	3,14	1,00	G. Arası	10,57	3	3,53	3,87	,01
	10	75	2,91	,87	G. İçi	68,30	75	,91		
	11	27	4,00	1,27	Toplam	78,87	78			
	12	78	2,79	,88						
	Toplam	237	3,05	1,01						
Gündelik Yaşam Bozuklukları	9	57	2,71	,84	G. Arası	9,70	3	3,23	3,37	,02
	10	75	2,61	1,04	G. İçi	72,05	75	,96		
	11	27	3,71	1,56	Toplam	81,75	78			
	12	78	2,57	,74						
	Toplam	237	2,74	1,02						
Olumlu Beklenti	9	57	3,46	1,35	G. Arası	9,26	3	3,09	2,21	,09
	10	75	3,38	,98	G. İçi	104,72	75	1,40		
	11	27	4,31	1,37	Toplam	113,98	78			
	12	78	3,13	1,16						
	Toplam	237	3,42	1,21						
Yoksunluk Hissi	9	57	3,27	1,37	G. Arası	18,69	3	6,23	4,13	,01
	10	75	2,72	1,02	G. İçi	113,08	75	1,51		
	11	27	4,15	1,7	Toplam	131,77	78			
	12	78	2,63	1,10						
	Toplam	237	2,99	1,30						
Sanal Yönelimli İlişki	9	57	2,74	1,13	G. Arası	9,06	3	3,02	2,46	,07
	10	75	2,75	1,07	G. İçi	92,08	75	1,23		
	11	27	3,65	1,34	Toplam	101,14	78			
	12	78	2,49	1,05						
	Toplam	237	2,76	1,14						
Aşırı Kullanım	9	57	3,62	1,16	G. Arası	8,50	3	2,83	1,95	,13
	10	75	3,19	1,23	G. İçi	108,72	75	1,45		
	11	27	4,19	1,60	Toplam	117,22	78			
	12	78	3,22	1,06						
	Toplam	237	3,42	1,23						
Dayanma	9	57	3,02	1,69	G. Arası	14,59	3	4,86	2,53	,06
	10	75	2,53	1,28	G. İçi	144,26	75	1,92		
	11	27	3,93	1,45	Toplam	158,85	78			
	12	78	2,64	1,21						
	Toplam	237	2,84	1,43						

Tablo 8 incelendiğinde öğrencilerin sınıf düzeyi değişkeninin onların akıllı telefon bağımlılık düzeylerinde istatistiki olarak anlamlı farklılaşmalara neden olduğu görülmektedir ($p < ,05$). Gündelik Yaşam Bozuklukları ve Yoksunluk Hissi alt boyutlarında öğrencilerin okuduğu sınıf seviyesi istatistiki olarak anlamlı farklılaşmalara neden olurken ($p < ,05$), Olumlu Beklenti, Sanal Yönelimli İlişki, Aşırı Kullanım ve Dayanma alt boyutlarında istatistiki olarak anlamlı farklılaşmalar oluşmamıştır ($p > ,05$). Ölçek genelinde farklılaşmaların hangi sınıf seviyeleri arasında olduğunu belirlemek için gerçekleştirilen Post Hoc Tukey Testleri Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9: Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılıklarının Hangi Sınıf Seviyelerinde Farklılaşma Yarattığını Belirlemek Adına Gerçekleştirilen Post Hoc Tukey Test Sonuçları

Sınıf (i)	Sınıf (j)	i-j	p
9	10	,23	,86
	11	-,86	,12
	12	,35	,62
10	9	-,23	,86
	11	-1,09*	,02
	12	,12	,97
11	9	,86	,12
	10	1,09*	,02
	12	1,21*	,01
12	9	-,35	,41
	10	-,12	,58
	11	-1,21*	-,24

Tablo 9 incelendiğinde öğrencilerin akıllı telefon bağımlılıklarının öğrencilerin sınıf düzeyine göre 10. sınıflar ile 11. sınıflar arasında 11. sınıfların lehine; 12. sınıflar ile de 11. sınıflar arasında ise 11. sınıfların lehine olacak

farklılaşmalar yarattığı görülmektedir. Bu bilgiler ışığında 11. sınıf öğrencilerinin diğer sınıf seviyelerine göre daha yüksek akıllı telefon bağımlılık oranına sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 10: Öğrencilerin sınıf düzeylerinin sosyal kaygı düzeylerine etkisini incelemek adına gerçekleştirilen ANOVA Analizi Sonuçları

N, \bar{x} ve SS değerleri		ANOVA Analizi Sonuçları								
Puan	Sınıf Düzeyi	N	\bar{x}	Sd	Var. K.	KT	df	KO	F	p
Sosyal Kaygı	9	57	2,44	,99	G. Arası	9,83	3	3,28	5,54	,00
	10	75	2,24	,71	G. İçi	44,35	75	,59		
	11	27	3,09	,91	Toplam	54,18	78			
	12	78	1,92	,57						
	Toplam	237	2,28	,83						
Olumsuz Değerlendirilme Korkusu (ODK)	9	57	2,35	1,24	G. Arası	12,22	3	4,08	4,72	,01
	10	75	2,03	,79	G. İçi	64,81	75	,86		
	11	27	3,03	1,07	Toplam	77,03	78			
	12	78	1,75	,72						
	Toplam	237	2,13	,99						
Genel Durumlarda Sosyal Kaçınma ve Huzursuzluk Duyuma (G-SKHD)	9	57	2,24	1,07	G. Arası	6,91	3	2,30	2,85	,04
	10	75	2,26	,93	G. İçi	60,60	75	,81		
	11	27	2,53	1,13	Toplam	67,51	78			
	12	78	1,70	,60						
	Toplam	237	2,10	,93						
Yeni Durumlarda Sosyal Kaçınma ve Huzursuzluk Duyuma (Y-SKHD)	9	57	2,72	,88026	G. Arası	12,35	3	4,12	5,73	,00
	10	75	2,48	,847	G. İçi	53,95	75	,72		
	11	27	3,61	,96	Toplam	66,30	78			
	12	78	2,29	,78						
	Toplam	237	2,60	,92						

Tablo 10 incelendiğinde öğrencilerin sınıf düzeyi değişkeninin onların sosyal kaygı düzeylerinde ölçek genelinde ve tüm alt boyutlarında istatistiki olarak anlamlı farklılaşmalara neden olduğu görülmektedir ($p < ,05$). Ölçek genelinde farklılaşmaların hangi sınıf seviyeleri arasında olduğunu belirlemek için gerçekleştirilen Post Hoc Tukey Testleri Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11: Öğrencilerin Sosyal Kaygılarının Hangi Sınıf Seviyelerinde Farklılaşma Yarattığını Belirlemek Adına Gerçekleştirilen Post Hoc Tukey Test Sonuçları

Sınıf (i)	Sınıf (j)	i-j	p
9	10	,20	,83
	11	-,64	,18
	12	,53	,11
10	9	-,20	,83
	11	-,84*	,03
	12	,33	,43
11	9	,64	,18
	10	,84*	,03
	12	1,17*	,00
12	9	-,53	,11
	10	-,33	,43
	11	-1,17*	,00

Tablo 11 incelendiğinde öğrencilerin sosyal kaygılarının öğrencilerin sınıf düzeyine göre 10. sınıflar ile 11. sınıflar arasında 11. sınıfların lehine; 12. sınıflar ile de 11. sınıflar arasında ise 11. sınıfların lehine olacak farklılaşmalar yarattığı görülmektedir. Bu bilgiler ışığında 11. sınıf öğrencilerinin diğer sınıf seviyelerine göre daha yüksek sosyal kaygıya sahip olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin Akıllı Telefon Kullanım Süresi (Günlük) Akıllı Telefon Bağımlılıklarına ve Sosyal Kaygı Düzeylerine Etkisine Dair Bulgular

Öğrencilerin günlük akıllı telefon kullanım sürelerinin onların akıllı telefon bağımlılığı ve sosyal kaygı düzeylerine etki edip etmediğini belirlemek adına araştırma verilerine uygulanan ANOVA Analizi sonuçları Tablo 12 ve Tablo 14’te gösterilmiştir.

Tablo 12: Öğrencilerin Akıllı Telefon Kullanım Sürelerinin (Günlük) Akıllı Telefon Bağımlılık Düzeylerine Etkisini İncelemek Adına Gerçekleştirilen ANOVA Analizi Sonuçları

N, \bar{x} ve SS değerleri		ANOVA Analizi Sonuçları								
Puan	Telefon Kullanım Süresi	N	\bar{x}	Sd	Var. K.	KT	df	KO	F	p
Akıllı Telefon Bağımlılığı	1 saatten az	12	2,18	,63	G. Arası	20,88	2	1,44	13,68	,00
	1-3 saat arası	105	2,57	,77	G. İçi	57,99	76	,76		
	3 saatten fazla	120	3,55	,97	Toplam	78,87	78			
	Toplam	237	3,05	1,00						
Günlük Yaşam Bozuklukları	1 saatten az	12	2,55	,44	G. Arası	8,68	2	4,34	4,52	,02
	1-3 saat arası	105	2,39	,82	G. İçi	73,07	76	,96		
	3 saatten fazla	120	3,07	1,13	Toplam	81,75	78			
	Toplam	237	2,74	1,02						
Olumlu Beklenti	1 saatten az	12	2,44	,78	G. Arası	25,79	2	12,89	11,11	,00
	1-3 saat arası	105	2,90	,85	G. İçi	88,19	76	1,16		
	3 saatten fazla	120	3,98	1,26	Toplam	113,98	78			
	Toplam	237	3,42	1,21						
Yoksunluk Hissi	1 saatten az	12	1,79	,81	G. Arası	39,39	2	19,69	16,20	,00
	1-3 saat arası	105	2,34	1,00	G. İçi	92,38	76	1,22		
	3 saatten fazla	120	3,68	1,20	Toplam	131,77	78			
	Toplam	237	2,99	1,30						
Sanal Yönelim İlişki	1 saatten az	12	2,21	,60	G. Arası	14,29	2	7,15	6,25	,00
	1-3 saat arası	105	2,35	1,05	G. İçi	86,85	76	1,14		
	3 saatten fazla	120	3,18	1,11	Toplam	101,14	78			
	Toplam	237	2,76	1,14						
Aşırı Kullanım	1 saatten az	12	2,00	,74	G. Arası	27,84	2	13,92	11,84	,00
	1-3 saat arası	105	2,95	,93	G. İçi	89,37	76	1,18		
	3 saatten fazla	120	3,97	1,22	Toplam	117,21	78			
	Toplam	237	3,42	1,23						
Dayanma	1 saatten az	12	1,83	1,00	G. Arası	14,44	2	7,22	3,80	,03
	1-3 saat arası	105	2,50	1,15	G. İçi	144,41	76	1,90		
	3 saatten fazla	120	3,24	1,57	Toplam	158,85	78			
	Toplam	237	2,84	1,43						

Tablo 12 incelendiğinde öğrencilerin akıllı telefon bağımlılıklarının öğrencilerin akıllı telefonları ile günlük geçirdikleri süre bağlamında ölçek genelinde ve tüm alt boyutlarında istatistiki olarak anlamlı farklılaşmalar yarattığı görülmektedir ($p>,05$). Ölçek genelinde farklılaşmaların hangi süreler arasında olduğunu belirlemek için gerçekleştirilen Post Hoc Tukey Testleri Tablo 13'te gösterilmiştir.

Tablo 13: Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılıklarının Hangi Kullanım Sürelerinde Farklılaşma Yarattığını Belirlemek Adına Gerçekleştirilen Post Hoc Tukey Test Sonuçları

Süre(i)	Süre (j)	i-j	p
1 saatten az	1-3 saat arası	-,39	,67
	3 saatten fazla	-1,37*	,01
1-3 saat arası	1 saatten az	,39	,67
	3 saatten fazla	-,97*	,00
3 saatten fazla	1 saatten az	1,37*	,01
	1-3 saat arası	,97*	,00

Tablo 13 incelendiğinde öğrencilerin akıllı telefon bağımlılıklarının öğrencilerin telefonları ile geçirdikleri süreye göre akıllı telefonları ile 3 saatten fazla zaman geçiren öğrencilerin akıllı telefon bağımlılıklarının 1 saatten az zaman geçiren öğrencilere ve 1-3 saat arası zaman geçiren öğrencilere nazaran daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 14: Öğrencilerin akıllı telefon kullanım sürelerinin (günlük) sosyal kaygı düzeylerine etkisini incelemek adına gerçekleştirilen ANOVA Analizi Sonuçları

N, \bar{x} ve SS değerleri		ANOVA Analizi Sonuçları								
Puan	Telefon Kullanım Süresi	N	\bar{x}	Sd	Var. K.	KT	df	KO	F	P
Sosyal Kaygı	1 saatten az	12	1,81	,77	G. Arası	1,95	2	,98	1,42	,25
	1-3 saat arası	105	2,18	,76	G. İçi	52,23	76	,69		
	3 saatten fazla	120	2,41	,89	Toplam	54,18	78			
	Toplam	237	2,28	,83						
Olumsuz Değerlendirilme Korkusu (ODK)	1 saatten az	12	1,93	1,18	G. Arası	2,15	2	1,07	1,09	,34
	1-3 saat arası	105	1,97	,85	G. İçi	74,88	76	,99		
	3 saatten fazla	120	2,29	1,09	Toplam	77,03	78			
	Toplam	237	2,13	,99						
Genel Durumlarında Sosyal Kaçınma ve Huzursuzluk Duyuma (G-SKHD)	1 saatten az	12	1,50	,53	G. Arası	1,64	2	,82	,94	,39
	1-3 saat arası	105	2,09	,87	G. İçi	65,87	76	,87		
	3 saatten fazla	120	2,17	1,00	Toplam	67,51	78			
	Toplam	237	2,10	,93						
Yeni Durumlarında Sosyal Kaçınma ve Huzursuzluk Duyuma (Y-SKHD)	1 saatten az	12	1,92	,89	G. Arası	3,19	2	1,59	1,92	,15
	1-3 saat arası	105	2,50	,86	G. İçi	63,11	76	,83		
	3 saatten fazla	120	2,76	,95	Toplam	66,30	78			
	Toplam	237	2,60	,92						

Tablo 14 incelendiğinde öğrencilerin akıllı telefon kullanım sürelerinin sosyal kaygı düzeylerinde ölçek genelinde ve tüm altı boyutlarında istatistik olarak anlamlı farklılaşmalara neden olmadığı görülmektedir. ($p>,05$). Öğrencilerin akıllı telefonlarında geçirdikleri zamanın onları sosyal anlamda daha çok veya daha az kaygılı yapmadığı söylenebilir.

Öğrencilerin Kardeş Sahibi Olma Değişkeninin Akıllı Telefon Bağımlılıkları ve Sosyal Kaygılarına Etkisine Dair Bulgular

Öğrencilerin kardeş sahibi olup olmama ve kardeş sahibiyse kaç kardeşe sahip olduklarının onların akıllı telefon bağımlılıklarına ve sosyal kaygı düzeylerine etki edip etmediğini belirlemek adına gerçekleştirilen ANOVA Analizi sonuçları Tablo 15 ve Tablo 16'da gösterilmiştir.

Tablo 15: Öğrencilerin kardeşe sahiplik durumlarının akıllı telefon bağımlılıklarına etkisi

N, \bar{x} ve SS değerleri			ANOVA Analizi Sonuçları							
Puan	Kardeşe Sahiplik	N	\bar{x}	Sd	Var. K.	KT	df	KO	F	p
Akıllı Telefon Bağımlılığı	Yok	48	2,99	,82	G. Arası	,71	2	,36	,35	,71
	1 kardeşim var	93	2,96	,93	G. İçi	78,16	76	1,03		
	1'den fazla kardeşim var	96	3,16	1,16	Toplam	78,87	78			
	Toplam	237	3,05	1,00						
Gündelik Yaşam Bozuklukları	Yok	48	2,51	1,00	G. Arası	1,69	2	,84	,80	,45
	1 kardeşim var	93	2,70	,99	G. İçi	80,07	76	1,05		
	1'den fazla kardeşim var	96	2,90	1,07	Toplam	81,76	78			
	Toplam	237	2,74	1,02						
Olumlu Beklentisi	Yok	48	3,23	,98	G. Arası	1,41	2	,74	,48	,62
	1 kardeşim var	93	3,36	1,17	G. İçi	112,57	76	1,48		
	1'den fazla kardeşim var	96	3,57	1,36	Toplam	113,98	78			
	Toplam	237	3,42	1,21						
Yoksunluk Hissi	Yok	48	2,88	,89	G. Arası	,34	2	,17	,10	,91
	1 kardeşim var	93	2,98	1,16	G. İçi	131,43	76	1,73		
	1'den fazla kardeşim var	96	3,05	1,60	Toplam	131,77	78			
	Toplam	237	2,99	1,30						
Sanal Yönelimli İlişki	Yok	48	2,93	,96	G. Arası	1,83	2	,92	,70	,50
	1 kardeşim var	93	2,58	1,07	G. İçi	99,31	76	1,31		
	1'den fazla kardeşim var	96	2,86	1,28	Toplam	101,14	78			
	Toplam	237	2,76	1,14						
Aşırı Kullanım	Yok	48	3,34	1,25	G. Arası	,21	2	,11	,70	,93
	1 kardeşim var	93	3,40	1,07	G. İçi	117,00	76	1,54		
	1'den fazla kardeşim var	96	3,48	1,38	Toplam	117,21	78			
	Toplam	237	3,42	1,23						
Dayanma	Yok	48	3,00	1,28	G. Arası	2,98	2	1,49	,73	,49
	1 kardeşim	93	2,60	1,36	G. İçi	155,87	76	2,05		

var						
1'den fazla kardeşim	96	3,00	1,56	Toplam	158,85	78
var						
Toplam	237	2,84	1,43			

Tablo 15 incelendiğinde öğrencilerin akıllı telefon bağımlılıklarının öğrencilerin kardeşe sahiplik durumlarının ölçek genelinde ve tüm alt boyutlarında istatistiki olarak anlamlı farklılaşmalar yaratmadığı görülmektedir ($p>,05$). Kardeşi olsun veya olmasın tüm öğrencilerin benzer akıllı telefon bağımlılık düzeyine sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 16: Öğrencilerin kardeşe sahiplik durumlarının sosyal kaygılarına etkisi

N, \bar{x} ve SS değerleri		ANOVA Analizi Sonuçları								
Puan	Kardeşe Sahiplik	N	\bar{x}	Sd	Var. K.	KT	df	KO	F	P
Sosyal Kaygı	Yok	12	2,13	,93	G. Arası	,46	2	,23		
	1 kardeşim	105	2,32	,64	G. İçi	53,71	76	,71		
	var 1'den fazla kardeşim	120	2,32	,95	Toplam	54,17	78		,33	,72
	var Toplam	237	2,28	,83						
Olumsuz Değerlerdirilme Korkusu (ODK)	Yok	12	1,98	1,02	G. Arası	,50	2	,25		
	1 kardeşim	105	2,20	,86	G. İçi	76,53	76	1,01		
	var 1'den fazla kardeşim	120	2,14	1,11	Toplam	77,03	78		,25	,78
	var Toplam	237	2,13	,99						
Genel Durumlar da Sosyal Kaçınma ve Huzursuzluk Duyuma (G-SKHD)	Yok	12	2,04	1,12	G. Arası	,38	2	,19		
	1 kardeşim	105	2,05	,71	G. İçi	67,13	76	,88		
	var 1'den fazla kardeşim	120	2,19	1,03	Toplam	67,51	78		,22	,81
	var Toplam	237	2,10	,93						
Yeni Durumlar da Sosyal Kaçınma ve Huzursuzluk Duyuma (Y-SKHD)	Yok	12	2,38	,89	G. Arası	1,07	2	,54		
	1 kardeşim	105	2,68	,80	G. İçi	65,22	76	,86		
	var 1'den fazla kardeşim	120	2,64	1,05	Toplam	66,29	78		,63	,54
	var Toplam	237	2,60	,92						

Tablo 16 incelendiğinde öğrencilerin kardeşe sahiplik durumlarının sosyal kaygı ölçek genelinde ve tüm alt boyutlarında istatistiki olarak anlamlı farklılaşmalar yaratmadığı görülmektedir ($p>,05$). Kardeşi olsun veya olmasın tüm öğrencilerin benzer sosyal kaygı düzeyine sahip olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılığı ile Sosyal Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Öğrencilerin akıllı telefon bağımlılıkları ile sosyal kaygıları arasında ilişki bulunup bulunmadığını ve ilişki varsa yönü ve derecesini belirlemek adına gerçekleştirilen Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizine dair veriler Tablo 17'de gösterilmiştir.

Tablo 17. Akıllı Telefon Bağımlılığı ile Sosyal Kaygı Arasındaki İlişki

Boyut	N	r	p
Akıllı Telefon Bağımlılığı Sosyal Kaygı	237	,53	,00

Tablo 17’de bulunan veriler incelendiğinde öğrencilerin akıllı telefon bağımlılıkları ile sosyal kaygıları arasında istatistiki olarak anlamlı ($p<0,01$), pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğu görülmektedir. Öğrencilerin akıllı telefon bağımlılık düzeyleri arttıkça sosyal kaygı düzeylerinin de arttığı söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılıkları ile sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan bu araştırmanın bulgularından hareketle ulaşılan sonuçlar şunlardır:

Öğrencilerin akıllı telefon bağımlılıklarının “kısmen katılıyorum” düzeyinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçeğin alt boyutlarında ise en yüksekte düşüğe doğru sırasıyla Olumlu Beklenti, Aşırı Kullanım, Yoksunluk Hissi, Dayanma, Sanal Yönelimli İlişki ve Gündelik Yaşam Bozuklukları olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin sosyal kaygılarının “nadiren” düzeyinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçeğin alt boyutlarında ise en yüksekte düşüğe doğru sırasıyla Yeni Durumlarda Sosyal Kaçınma ve Huzursuzluk Duyma, Olumsuz Değerlendirilme Korkusu ve ; Genel Durumlarda Sosyal Kaçınma ve Huzursuzluk Duyma olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin akıllı telefon bağımlılıkları ile sosyal kaygıları arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin demografik özelliklerinin akıllı telefon bağımlılıkları ile sosyal kaygıları üzerindeki etkileri ise şöyledir:

Öğrencilerin cinsiyetinin akıllı telefon bağımlılıkları ile sosyal kaygıları üzerinde etkili bir değişken olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf seviyesinin onların akıllı telefon bağımlılıklarında ve sosyal kaygılarında etkili bir değişken olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 11. sınıf öğrencilerinin diğer sınıf seviyelerine göre daha yüksek akıllı telefon bağımlılıkları ve sosyal kaygıları olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin akıllı telefonları ile bir günde geçirdikleri süre değişkeninin onların akıllı telefon bağımlılıkları üzerinde etkili bir değişken olduğu ancak sosyal kaygılarında anlamlı bir değişken olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Akıllı telefonları ile günde 3 saatten daha fazla zaman geçiren öğrencilerin akıllı telefon bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin kardeş sahibi olup olmama değişkenlerinin onların akıllı telefon bağımlılıkları ile sosyal kaygıları üzerinde anlamlı bir değişken olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Konu ile ilgili şu öneriler getirilebilir:

- ✓ Akıllı telefon bağımlılığı ve sosyal kaygı kavramlarına dair Millî Eğitim Bakanlığı temelinde farkındalık çalışmaları gerçekleştirilebilir.
- ✓ Akıllı telefonuna bağımlılığı ve sosyal kaygısı olduğu tespit edilen öğrencilere bağımlılıkları ve kaygıları ile nasıl baş edebileceklerine dair yöntemlerin öğretildiği eğitimler verilebilir.
- ✓ Akıllı telefon bağımlılığına ve sosyal kaygıya dair önleyici rehberlik faaliyetleri sene başındaki öğretmen kurul toplantılarında yıllık planlara dahil edilebilir.
- ✓ Okullarda Bağımlılıklarla Mücadele Kulübü kurulması sağlanarak kendi aralarında akran danışmanlığı gerçekleştirmeleri sağlanabilir.

KAYNAKÇA

Adalı Aydın, G. (2018). Gösterişçi tüketim ve reklam ilişkisi: Akıllı telefon reklamları üzerine bir değerlendirme. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 46, 123-140.

Aljomaa, S. S., Qudah, M. F., Albursan, I. S., Bakhiet, S. F. ve Abduljabbar, A. S. (2016). Smartphone addiction among university students in the light of some variables. *Computers in Human Behavior*, 61, 155-164.

Altundağ, Y. (2016). Lise öğrencilerinde sanal zorbalık ve problemlili internet kullanımı ilişkisi. *Online Journal of Addiction & Cyberbullying*, 3 (1), 27-43.

Amerikan Psikiyatri Birliği. (2000). *Mental bozuklukların tanınması ve sayımsal el kitabı, dördüncü baskı (DSM-IV-TR)*. (E. Köroğlu, Çev.) Ankara: Hekimler Yayın Birliği.

- Aydın, A. ve Tekinsav Sütcü, S. (2007). Ergenler için Sosyal Kaygı Ölçeği (ESKÖ) geçerlik ve güvenilirliğinin incelenmesi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 14 (2), 79-89.
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Bayramkaya, E., Toros, F. ve Özge, C. (2005). Ergenlerde sosyal fobi ile depresyon,öz kavramı, sigara alışkanlığı arasındaki ilişki. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni*, 15 (4), 165-173.
- Caplan, S. E. (2002). Problematic internet use and psychosocial well-being: Development of a theory-based cognitive-behavioral measurement instrument. *Computers in Human Behavior*, 18 (5), 553-575.
- Cheever, N. A., Rosen, L. D., Carrier, L. M. ve Chavez, A. (2014). Out of sight is not out of mind:The impact of restricting wireless mobile device use on anxiety levels among low, moderate and high users. *Computers in Human Behavior*, 37, 290-297.
- Çakır, Ö. ve Oğuz, E. (2017). Lise öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ile akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişki. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (1), 418-429.
- Davis, R. (2001). A cognitive-behavioral model of pathological internet use. *Computers in Human Behavior*, 17, 187-195.
- Eni, Ş. (2017). *Lise öğrencilerinin sosyal medya kullanma sıklığının yalnızlık algularına etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erözkan, A. (2009). The relationship between attachment styles and social anxiety: An investigation with Turkish university students. *Social Behavior and Personality*, 37 (6), 835-844.
- Göktürk Gök, B. ve İnözü, M. (2022). Sosyal kaygı bozukluğu: Mevcut yaygınlık, eşanı ve bozulma durumu. *Klinik Psikoloji Dergisi*, 1 (1), 1-33.
- Göktürk, G. Y. (2011). *Ergenlerin sosyal kaygı düzeylerinin öz güven ve bazı kişisel demografik özelliklere göre incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Gümüş, A. E. (2002). Sosyal kaygının benlik saygısına ve işlevsel olmayan tutumlara göre yordanması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3-26.
- Gümüş, İ. ve Örgen, C. (2015). Önlisans öğrencilerinin akıllı cep telefon kullanmalarının başarı ve harcama düzeylerine olası etkileri üzerine bir çalışma. *Akademik Platform*, 310-315.
- Hayırcı, B. (2019). *Lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılık düzeyleri ile sosyal kaygı ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu.
- Kalkan, N. (2008). *Ergenlerde bilişsel yapılar ve sosyal kaygı arasındaki ilişkinin bilişsel davranışçı yaklaşımdan yorumlanması*. (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karaca, M. (2007). *Sosyolojik bir olgu olarak internet gençliği: Elazığ örneği*. (Doktora Tezi). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Karakaş, Y. (2008). *Lise öğrencilerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri ile sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişki*. (Yüksek Lisans Tezi). Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kermen, U., Tosun, N. İ. ve Doğan, U. (2016). Yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluşun yordayıcısı olarak sosyal kaygı. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 2 (1), 20-29.
- Koçak, A. (2001). *Sosyal kaygıyla başa çıkma programının lise öğrencilerinin sosyal kaygı düzeylerine etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Meral, D. (2017). *Ortaöğretim öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığının yalnızlık, yaşam doyumu ve bazı kişisel özellikler bakımından incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Minaz, A. ve Çetinkaya Bozkurt, Ö. (2017). Üniversite öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılık düzeylerinin ve kullanım amaçlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (21), 268-286.

- Moscovitch, D. A., Rodebaugh, T. L. ve Hesch, B. D. (2012). How awkward! Social anxiety and the perceived consequences of social blunders. *Behaviour Research and Therapy*, 50 (2), 142-149.
- Ögel, K. (2001). *İnsan, yaşam ve bağımlılık tartışmalar ve gerekçeler*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Öz, H. (2018). Üniversite okuyan genç yetişkinlerin mobil telefon yoksunluğu korkusu (nomofobi) ile kişilik tipleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Rauch, S. M., Strobel, C., Bella, M., Odachowski, Z. ve Bloom, C. (2014). face to face versus facebook: does exposure to social networking web sites augment or attenuate physiological arousal among the socially anxious? *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 17 (3), 187-190.
- Shaw, L. H. ve Gant, L. M. (2002). İn defense of the internet: The relationship between internet communication and depression, loneliness, self esteem, and perceived social support. *CyberPsychology & Behavior*, 5 (2), 157-171.
- Süler, M. (2016). *Akıllı telefon bağımlılığının öznel mutluluk düzeyine etkisinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Şata, M., Çelik, İ., Ertürk, Z. ve Taş, U. E. (2016). Akıllı telefon bağımlılığı ölçeği'nin (ATBÖ) Türk lise öğrencileri için uyarlama çalışması. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 7 (1), 156-169.
- Şata, M., Çelik, İ., Z., E. ve Taş, U. E. (2016). Akıllı telefon bağımlılığı ölçeği'nin Türk lise öğrencileri için uyarlama çalışması. *Eğitimde ve psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 7 (1), 156-169.
- Tabachnick, B. ve Fidell, L. (2007). *Using multivariate statistics*. Boston: Pearson.
- Tekin, Ç. (2012). *Cep telefonu problemlili kullanım (pu) ölçeğinin türkçeye uyarlanması: geçerlik ve güvenilirlik çalışması*. (Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Tektaş, N. (2014). Üniversite mezunlarının kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 31 (1), 243-253.
- Yılmaz, G., Şar, A. H. ve Civan, S. (2015). Investigation of adolescent mobile phone addiction by social anxiety effect of some variable. *Online Journal of Technology Addiction & Cyberbullying*, 2 (2), 20-37.